

Ung Vänsters

KLIMATPOLITISKT DOKUMENT

Antaget på Ung Vänsters 48:e kongress i Köping 2017

 UNG VÄNSTER

Klimatpolitiskt dokument

Inledning

Klimatfrågan handlar om förutsättningarna för mänskligt liv, och påverkar livsvillkoren för människor som lever idag och i framtiden. Frågan rymmer utmaningar som är på kort och lång sikt, eftersom effekterna rör både gradvisa och häftiga förändringar. Hur den globala uppvärmningen möts är vår tids viktigaste politiska fråga. Jorden och dess naturresurser räcker inte till för kapitalismen. Klimatkrisen är en direkt konsekvens av ett ekonomiskt system som överordnar profit och tillväxt framför villkoren för mänskligt liv. På grund av den kortsiktiga och expansiva karaktären i kapitalismens funktionssätt är klimatförändringen en oundviklig följd. Ett hållbart levnadssätt står i motsättning till systemet. Ung Vänsters svar på klimatkrisen är att villkoren för mänskligt liv ska överordnas kapitalintressen. Varje förändring som begränsar eller kringskar kapitalets kontroll över samhällsutvecklingen är ett steg för att lösa klimatkrisen, eftersom det möjliggör att makten används till att ställa om till ett hållbart sätt att organisera energi- och varuproduktion. Vårt mål är ett socialistiskt samhälle som styrs efter människors behov och därmed också behovet av ekologisk hållbarhet. Den globala uppvärmningen går hand i hand med ojämlikheten. Samtidigt som klimatet är en gemensam utmaning för hela jordens befolkning slår klimatkrisen olika mot olika grupper. Kostnaden för den globala uppvärmningen betalas idag främst genom migration och försämrade livsvillkor i fattigare delar av befolkningar och världen, trots att de rikaste procenten och västvärlden står för merparten av utsläppen. I och med att kvinnor utgör en majoritet av världens fattiga drabbas man särskilt hårt av sådant som extrema väderhändelser, höjda havsnivåer, pandemier eller minskande naturresurser. Ung Vänsters svar på klimatkrisen bygger på ett rättviseperspektiv och innebär att de länder och företag som står för utsläppen ska ta det största ansvaret för att minska dem, och att kostnaden för de effekter som krisen skapar ska fördelas rättvist. Att arbeta för klimaträttvisa är att försvara människovärdet, solidaritet och det nationella självbestämmandet mot företags rovdrift på naturresurser och områden. Klimatkrisen är politisk och handlar om makt. Demokratisering och gemensamt ägande är en nödvändighet för att komma närmre en lösning. Rörelsen för klimaträttvisa blottlägger att ett annat samhällssystem är nödvändigt, och möjliggör för mobilisering för social och ekologisk hållbarhet. Det finns inget trovärdigt svar som inte innebär omfördelning av makt och resurser. Lösningen är socialistisk. Det här är Ung Vänsters klimatpolitiska dokument som presenterar progressiva lösningar på vår tids största kris.

Kollektiva lösningar

Kollektiva problem kräver kollektiva lösningar, detta är särskilt tydligt när det kommer till klimatkrisen. De flesta människor är beredda att dra sitt strå till stacken, om de ser och känner att alla gör det här tillsammans, men när skulden för miljö- och klimatproblemen placeras hos vanligt folk leder det till en uppgivenhet som motverkar engagemang och mobilisering. Klimatkrisen beror på dåliga strukturer, inte dåliga människor och globala problem behöver globala lösningar. Marknaden kommer inte att lösa klimatproblemen, för klimatproblem kan inte konsumeras bort. Istället för högerns individbaserade lösningar krävs lösningar med kollektiv kraft där staten tar huvudansvaret. De största förändringarna behöver ske hos de värsta förövarna – företagen, industrierna och det samhällssystem som möjliggör miljöförstörelsen, inte enskilda människor. Så länge som företagen tillåts göra vinst på produktionsätt som förstör miljön kommer klimatet vara hotat. Det krävs satsningar och stimulansåtgärder med målsättning för ett långsiktigt hållbart samhälle.

Kapitalismen kan inte vara lösningen

Kapitalismens utveckling sammanföll med industrialismen som i kombination med möjligheterna att omvandla fossil energi till rörelseenergi har lett till en enorm produktionsökning under de senaste

200 åren. Men den jakt på profit som skapade det kapitalistiska industrisamhället leder oundvikligen till ojämlikhet och destruktiv miljöpåverkan. Kapitalismen håller på att förstöra klimatet. Idag är kapitalismen det absolut dominerande ekonomiska systemet i världen och sätter det fungerar på har en avgörande inverkan på människors och samhällets möjligheter att agera. Kapitalets intresse är varken att tillfredsställa människors kortsiktiga materiella behov eller att långsiktigt trygga mänsklighetens framtid utan att genom profit ackumulera mer och mer kapital. För den absoluta majoriteten av världens befolkning finns endast två sätt att försörja sig: antingen att själv producera allt som behövs för ens fortsatta överlevnad, eller att sälja den enda vara man äger, sin arbetskraft. Den kapitalistiska produktionen kontrolleras av en oerhört liten ekonomisk elit, och folkflertalet har inget demokratiskt inflytande över produktionsprocessen. Samtidigt leder tillväxten av kapital hela tiden till att mer och mer av naturens resurser utnyttjas samtidigt som utsläppen av växthusgaser ökar. Ung Vänster menar att det finns många sätt att, inom det kapitalistiska systemet, begränsa utsläppen av växthusgaser, både i Sverige och internationellt, och sådan presenteras längre ner i dokumentet. Det handlar om att ge ut och successivt begränsa utsläppsrätter för industrier, att beskatta utsläpp av växthusgaser och att bygga upp en infrastruktur som gynnar klimatvänlig industri och transport. Dessa åtgärder är nödvändiga på kort sikt för att bromsa den katastrofala utveckling världen idag står inför. Men i grunden är kapitalismen oförmögen att lösa klimatkrisen och är inte förenlig med en hållbar utveckling eftersom den är oförenlig med ett rationellt utnyttjande av jordens resurser.

Kapitalet flyr sitt ansvar

Företag försöker hela tiden fly från de miljökostnader som deras verksamhet skapar. Idag är världen full av sår i naturen, där kapitalet utnyttjat resurserna till dess att jakten på profit gått vidare. Övergivna fabriker, ödelagda landskap, förorenade vatten och kalhuggna skogar är några exempel, och den extrema ökningen av växthusgaser i atmosfären är inget undantag. Företagen bedriver ett intensivt lobbyarbete mot politiker, stater och internationella organisationer för att hindra att de själva begränsas i eller får stå för kostnaderna av sin skadliga verksamhet. Men inom kapitalismen utnyttjas också klimatkrisen för ökad profit. Företag lanserar sig som klimatvänliga, när de i själva verket bara minskat sin klimatpåverkan minimalt eller inte alls. Konceptet kallas "green washing" och är ofta ren marknadsföringsstrategi kring små miljövänliga åtaganden, men kan också innebära uppdelning av ett företag i en miljövänlig del som är ansiktet utåt och en eller flera "smutsiga" dotterbolag. Resultatet blir en urvattning av vad som betraktas som miljövänligt och ett förvirrat intryck av att klimatkrisen kan konsumeras bort. Därför ska vi i Ung Vänster verka för att "green washing" uppmärksammas.

Tekniken finns men är inte fri

I dagsläget gör licensavgifterna för immateriella rättigheter det svårt att utveckla förnybar energi, inte minst för fattigare länder. Detta gynnar fåtalet storföretag som har kontrollen över patenten och inte utvecklingsländer och klimatet. Dessa storföretag kan också finansiera forskning eller köpa upp patent bara för att förhindra spridning av klimatsmart teknik som hotar deras egen verksamhet.

Fossilsamhället är subventionerat

Det finns en myt om att fossila bränslen är billiga just för att de är effektiva men att de fortfarande dominerar så stort beror delvis på att de hålls om ryggen av världens stater. För att främja tillväxten i landet subventioneras fossila bränslen för att garantera låga priser, med det görs också stora offentliga satsningar på infrastruktur såsom bilvägar och pipelines. I Sverige är flyget som står för stora utsläpp helt uteslutna från koldioxidskatt och stora delar av industrisektorn är subventionerade. Svenska staten lägger större summor på att stödja fossila bränslen än vad den satsar på förnybar energi. Fossilsamhället är delvis ett resultat av medvetna politiska beslut som på grund av effektiv lobbying och konkurrens mellan länder

fått fortsätta även efter man blivit medvetna om dess konsekvenser för klimatet.

Lösningarna är socialistiska

Gemensamma problem kräver gemensamma lösningar. Det kan inte vara upp till var och en att hantera klimatförändringarna. Ansvar för att minska på utsläpp och farliga miljögifter ska ligga på de som bär den största skulden, det vill säga på storföretag och kapitalägare. Det kan inte vara upp till marknaden att lösa problemet, helt enkelt eftersom det kapitalistiska systemet inte har något intresse av hållbara lösningar. Därför måste vi ta kampen och organisera oss för att stänga ner smutsig energi och tvinga storföretag och riskkapitalister att stå för sin egen nota. Det är bara genom socialistiska lösningar vi kan komma till rätta med klimatförändringarna.

Klimat och demokrati

Att föra en progressiv klimatpolitik ligger i den stora majoritetens intresse för att kunna ha värdiga liv, något som idag inskränks på i och med klimatförändringarna. Drygt 75% av världens fattiga bor på landsbygden, en stor majoritet av dessa är beroende av lantbruk för att överleva. När klimatförändringar så som torka eller bristande vattenkvalité ökar så blir också möjligheten för länder som drabbas hårt att bygga upp stabila samhällsstrukturer svåra, därför grundar sig vår klimatpolitik på allas rätt till en trygg vardag. Kvinnor och män drabbas olika av klimatförändringarna. Könsmaktsordningen sätter kvinnor i en särskilt sårbar position och man ges sämre förutsättningar att hantera klimatförändringarna. Den ojämna arbetsdelningen, kvinnors ansvar för det ombesörjande arbetet och bristande rättigheter är några av de faktorer som skapar en särskild utsatthet när omständigheterna försvåras. Kvinnor på flykt löper dessutom särskilt stor risk att utsättas för sexualiserat våld.

Som en del av detta är klimatbiståndet ett viktigt verktyg. Många ekosystem har fått försvagad produktionsförmåga och kan då inte generera nödvändiga tjänster som matproduktion och rent vatten till människan. Nödvändiga grödor riskerar då att minska, detta kan leda till försvagad livsmedelsförsörjning, massflyttningar och hungerkatastrofer. En progressiv klimatpolitik är en nödvändighet för att människor runt om i världen ska ha makten att påverka sin vardag och leva i en demokratisk samvaro.

Beskattning av koldioxidutsläpp

Sedan 2005 har EU ett system för handel med utsläppsrätter. Tanken är att man ska kunna minska utsläppen av växthusgaser med hjälp av marknaden. Systemet har fungerat väldigt dåligt, mycket på grund av att man varit allt för generös med de utsläppsrätter som finns. En stor andel av alla utsläppsrätter delas ut gratis och de företag som lyckats samla på sig många utsläppsrätter kan tjäna pengar på att sälja dem vidare. Företag ges alltså inte bara möjlighet att fritt släppa ut koldioxid, utan kan också göra ekonomisk vinning på handeln. Ibland diskuteras individuella utsläppsrätter, där tanken är att de som förbrukar mest koldioxid och ska betala mer. Ung Vänster menar att det aldrig kan vara upp till individen att lösa klimatkrisen. Vi vill inte se en situation där låginkomsttagare i glesbygden tvingas välja mellan att värma upp huset eller skjutsa barnen till träningen. Vi vill istället se en lagstiftning där alla storföretagens koldioxidutsläpp ska påläggas kraftiga straffskatter. Den ska vara utformat så att den både pressar ner utsläppen och omfördelar pengar från miljöfarlig verksamhet till miljövänlig.

Sprid tekniken

Det är inte tekniska lösningar som kommer att lösa klimatkrisen. Däremot är teknikutveckling för ett mer resurssnålt samhälle en viktig del för att dämpa effekterna av klimatförändringarna och minska riskerna för att temperaturhöjningarna eskalerar ytterligare. De rika länderna i nord bär på en klimatskuld till resten av världen. De som har det största ansvaret för utsläppen har också det största ansvaret för att hantera konsekvenserna av det. Vi vill se en ordning där rika länder delar med sig av sin kunskap, sina immateriella rättigheter och sina materiella resurser i syfte att

minska utsläppen utan att utvecklingen av bättre levnadsvillkor i fattigare länder ska behöva stå tillbaka. Teknik som bygger på fritt publicerade ritningar, utbytbarhet och öppna standarder skulle öka möjligheterna för fattiga länder att ta sig ur sitt fossilberoende. Företagens strävan att maximera omsättningen står i skarp kontrast till en sådan ordning. Forskning ska i högre grad vara tillgänglig för allmänheten. Ung Vänster vill att lagarna kring immaterialrätten ändras så att tekniken lättare ska kunna föras över mellan olika länder och att mer resurser går till forskning på ny miljö- och klimatvänlig teknik.

Bindande avtal

Klimatförändringarna är ett globalt problem som måste lösas på global nivå. Hittills har inget av de multilaterala klimatavtal som slutits varit tillräckliga för att hindra ytterligare temperaturökningar. Sådana klimat- och miljöavtal har alltid vägt lätt förhållande till handels- och WTO-avtal. Så länge vinstmaximering och frihandel tillåts gå först kommer klimatet att få stå tillbaka, med omfattande konsekvenser som följd. För att ett avtal ska göra skillnad krävs att så gott som alla länder ställer upp på det, men samtidigt riskerar det att göra avtalet urvattnat. De överenskommelser som idag finns på internationell nivå är alldeles för vaga. Det saknas sanktioner eller andra straffåtgärder när länder bryter mot vad som avtalats, vilket gör att de i själva verket inte blir mer än viljeyttringar. Det måste få konsekvenser när länder bryter mot de avtal som finns. 30 Avtalen måste också vara betydligt mer ambitiösa än vad de hittills varit för att spela någon roll. Det är de rika industriländerna som i högst grad måste ta ansvar för att minska utsläppen. Förhandlingarna inför ett globalt bindande klimatavtal måste föras i former som ger länder i Syd en stark roll. Det är omöjligt att bekämpa klimatförändringarna utan att samtidigt bekämpa den orättvisa fördelningen och den globala fattigdomen. Sverige måste gå före och kräva högre mål och en omfördelning från de rika till de fattiga länderna – det behövs ett bindande internationellt klimatavtal.

En mänsklig flyktingpolitik

Problem med extrema väder, översvämningar och torra drabbar stora delar av världen. Konsekvenserna är ödesdiga för miljontals människor som förlorar sin försörjning och tvingas från hus och hem. Redan idag är fler människor på flykt från klimatproblem än på grund av krig. Den stora majoriteten flyr i närområdet och det råder en global urbaniseringstrend där människor flyttar in till större städer i hopp om att kunna skapa sig ett drägligt liv. När konkurrensen om resurser hårdnar uppstår motsättningar som i värsta fall leder till väpnade konflikter och krig. Om inte temperaturhöjningarna hindras förmodas sådana konflikter öka framöver. Antalet människor på flykt kommer sannolikt också att öka och de måste ges förutsättningar för att starta ett nytt liv, exempelvis här i Sverige. Ung Vänster vill se en mänsklig flyktingpolitik där den rika delen av världen erkänner människors skäl att fly naturkatastrofer och förödelse.

Offentliga satsningar

Sverige och resten av världen står inför behovet av en omfattande omställning för ett hållbart samhälle. En sådan omställning måste både innehålla teknikutveckling och produktivitetsförbättringar, offentliga investeringar i infrastruktur och energi och satsningar på kollektiva lösningar som minskar vår totala klimatpåverkan. Ung Vänster är varken för eller mot tillväxt i sig, det intressant är vad det är som växer. Materiella förbättringar är nödvändiga för att uppnå drägliga levnadsförhållanden för de allra fattigaste. Samtidigt så är en ökad privat konsumtion som innebär en ökad överanvändning av naturresurser omöjlig att kombinera med ett hållbart samhälle.

Det finns ett stort behov av långsiktiga investeringar för att bygga ut infrastrukturen, öka den förnybara energin, energieffektivisera miljonprogrammet och andra viktiga samhällsinvesteringar. Det kräver offentliga satsningar, inte minst från statligt håll. Privata företag kommer inte att genomföra investeringar som är samhällsnyttiga om de själva inte kan tjäna pengar på dem.

En planerad ekonomi

Ung Vänster ser att kapitalismens kortsiktiga jakt på profit alltid kommer stå i vägen för ett hållbart samhälle. Det ligger inte i kapitalets natur att behärska sig, planera och ta ansvar för gemensamma tillgångar – istället tas varje tillfälle att öppna nya marknader, exploatera nya resurser och suga ut större delar av jordens befolkning och natur. De lösningar som föreslås ovan i dokumentet är nödvändiga för att bromsa den katastrofala utveckling vi idag står inför, men de kommer inte att vara tillräckliga. För att bygga ett samhälle där produktionen står i samklang med människors behov och naturens begränsningar behövs en demokratiskt kontrollerad och planerad ekonomi. Istället för att produktionen ska styras av överklassen, som aldrig själva kommer behöva lida av den skada de gör världen, vill vi att alla människor ska bestämma över vad som tillverkas. På så sätt kommer alla människors och hela världens behov stå i centrum, istället för ett fåtals ständiga jakt på mer makt och pengar.

Klimatrörelsen

Över hela världen blir kapitalismens destruktiva påverkan på klimatet mer och mer påtaglig. För den som tvingas fly från sitt hem av extremt väder, översvämningar eller torka är klimathotet något som känns in på bara skinnet. Lika uppenbart är det att de som bär skulden för problemen försöker undkomma ansvar. Människor över hela världen är trötta på att vänta på politiker som sitter i fossillobbys knä, och den folkliga organiseringen för ett hållbart samhälle växer enormt. På alla kontinenter organiserar sig människor gemensamt för att blockera kolkraftverk och oljepipelines, för att förbjuda fracking och för att sätta tryck på företag och stater att ställa om till en hållbar produktion. Ung Vänster ser att förändring aldrig kommer gratis, och att den internationella folkliga organiseringen för ett hållbart samhälle är den viktigaste kraften för att rädda miljön och klimatet. Vi är en del av den rörelsen, och står sida vid sida med alla som agerar mot smutsig energi, miljöförstörande industri och utsugningen av vår planet.

Sveriges klimatpolitik

Transportsektorn

Av Sveriges totala koldioxidutsläpp står transporter för 35%. Därför är att minska de utsläppen avgörande. För att minska transportsektorns klimatpåverkan krävs det också långsiktiga satsningar. Samtidigt går en stor del av transportsektorns utsläpp att minska redan idag genom relativt enkla åtgärder, omstruktureringar och med ekonomiska styrmedel. 15

Järnvägen

Järnvägen erbjuder möjligheter för både ett resande med mindre klimatpåverkan men också möjlighet att transportera tungt gods långa sträckor. Att satsa på järnvägen kan därför förändra Sveriges utsläppsnivåer samtidigt som det effektiviserar våra transportsätt. Vi transporterar allt mer gods på våra vägar i Sverige. Sedan vi gick med i EU har lastbilstransporterna ökat kraftigt till följd av subventioner och minskad lagerhållning. Samtidigt har vi ett järnvägsnät som är i stort behov av upprustning. Ung Vänster vill att järnvägen rustas upp, elektrifieras och byggs ut. Genom att satsa pengar på att bygga ut järnvägsnätet skulle samhället ta ansvar för klimatpåverkan men också bygga ett system för transporter som är hållbart på sikt. Det skulle också möjliggöra för kortare transporter via järnväg. För att inte järnvägen ska straffbeskattas jämfört med övriga transportslag, som nu är fallet, bör även banavgifterna sänkas, och inom överskådlig framtid hållas låga.

Kollektivtrafik

Att fler reser kollektivt innebär färre privatresor, vilket sänker utsläppen. Kollektivtrafiken, med regelbundna avgångar på bestämda sträckor, ger också bra förutsättningar för alternativa

energikällor. Den svenska elproduktionen gör att eldrivna tåg och bussar är helt överlägsna även de mest klimatsmarta miljöbilarna. Därför vill Ung Vänster se en kraftigt utbyggd kollektivtrafik med fler avgångar, särskilt på landsbygden. Vi vill också att järnvägsnätet byggs ut och rustas upp med möjlighet för snabbtåg på viktiga sträckor i hela landet. Vi vill se ett förbud mot inrikesflyg söder om Sundsvall och att sträckorna ersätts med snabbtåg. Detta utesluter dock inte att snabbtågen ska byggas ut även norr om Sundsvall. Nattågstrafiken bör snarare utvecklas än avvecklas då det är ett viktigt alternativ till flyg för långresande. Vi vill också se att vinstkravet tas bort och att järnvägen återförstatligas. Detta kompletteras av en flygskatt på sådan nivå att flyget inte subventioneras jämfört med andra trafikslag utan tvingas stå för sina utsläpp och kostnader. Vi vill se en omfattande elektrifiering och internationellt avtalade utsläppsminskningar av sjöfarten. Ung Vänster kräver en avgiftsfri kollektivtrafik som finansieras via skatten, både för att fler ska välja bort bilresor och för att fler ska ha råd att resa. Vi vill också se ett stopp för privata aktörer inom kollektivtrafiken och en mer sammanhållen kollektivtrafik mellan olika region- och länstrafik i landet med en gemensam taxa och betalssystem.

Energi

Världens energibehov har under relativt kort tid ökat stort. På drygt hundra år har vi skapat ett samhälle som är helt beroende av en ständig tillgång till elektricitet. I och med en ökande befolkningsutveckling kommer också energibehovet i världen att öka under de närmaste decennierna. Idag är det kol, olja och gas som dominerar produktionen. Det är av högsta vikt att vi ställer om till en hållbar energiproduktion i Sverige och i världen. Ung Vänster vill se en hållbar energiförsörjning som är helt förnybar. Senast 2030 ska all energi som konsumeras respektive produceras i Sverige vara förnybar. För att vi demokratiskt ska kunna styra hur vi vill att produktionen av energi ska vara organiserad krävs det att energiproduktionen sker i offentlig regi. De statliga bolagen ska användas för att bygga Sverige mer jämlikt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart och för att jämna ut orättvisa skillnader över landet. Det statligt ägda energibolaget Vattenfall, ska vara ledande i energiomställningen och bolagets vinster ska användas till ytterligare klimatinvesteringar. Men staten måste också bli en mer aktiv och tydlig ägare. Att sälja fossila energislag för att på pappret se bättre ut ska inte vara möjligt. Vattenfall ska inte bidra till en fortsatt fossil energiproduktion oavsett om det sker i egen regi eller om det sker via handel eller samarbete med andra. Ung Vänster kräver att Vattenfalls ägardirektiv ändras så att det blir omöjligt för företaget att fortsätta agera på ett sätt som ökar koldioxidutsläppen.

Förnybar energi

Ung Vänster vill snabba på omställningen från fossila och icke förnybara energikällor till förnybara sådana. En större andel av den svenska energiproduktionen ska komma från sol-, vind- och vågkraft samt bioenergi. Det kräver stora investeringar som dessutom skapar nya jobb. En av de största energikällorna i Sverige idag är vattenkraften som står för ca 45 procent av den totala energiproduktionen. Utbyggnaden av förnybar energi behöver därför kombineras med en fungerande vattenkraft till dess att mer hållbara energikällor finns. Idag har vattenkraften en stor miljöpåverkan där ekosystemen kring vattenkraften ofta tar stor skada.

För att vattenkraft ska vara en fungerande och hållbar energikälla måste vi se till dess komplexitet och påpeka att den måste förhålla sig till faktorer såsom det ekologiska fotavtrycket liksom de samhällspåföljder som kommer med uppdamningarna. Samer med renbetesmarker och samebyar som påverkas av vattenkraftverk ska ha rätt att yttra sig i frågan genom en ratificering av FN:s konvention ILO169.

Solenergin är en kraftkälla med stor potential. Idag står den dock för en obetydlig andel, cirka en promille, av Sveriges totala elproduktion. Ung Vänster vill se en betydligt större andel solenergi. För att det ska bli möjligt krävs forskning och offentliga satsningar för utbyggnad av solpaneler och solparker. Vindkraft är den förnybara energikälla som ökar mest i världen och

utvecklingen i Sverige visar på samma trend. Vi vill se en kraftig utbyggnad av vindkraft. Kommunerna har i dag i praktiken vetorätt mot vindkraft. Det gör att kommuner där förutsättningarna är goda för nya vindkraft ändå kan säga nej till utbyggnaden av fler verk. Behovet av en utbyggnad av förnybar energi är allt för stort för att inte vara en angelägenhet för hela landet. Därför vill vi avskaffa det kommunala vetot mot vindkraft. Ung Vänster vill se betydligt större statliga investeringar i förnybar energi. Det skulle tillsammans med investeringar i energieffektivisering och en omställning av transportsektorn vara ett viktig led i omställningen till ett hållbart samhälle. Ung Vänster har en kritisk grundsyn på kärnkraft, samtidigt ser vi att det är klimatförändringarna och beroendet av fossila bränslen som definierar vår tid. Vi kan idag se att de länder som valt att fasa ut kärnkraften tvingats att ersätta den med kolkraft eller andra fossila bränslen. Brytningen av uran påverkar inte klimatet i lika hög grad som kol och andra fossila bränslen och problemen med slutförvar är inte lika akut som klimatförändringar och luftföroreningar.

I dagens situation skulle en övergång till ett fossilfritt energisystem kräva att vi behåller kärnkraften under en överskådlig tid för att klara av energiförsörjningen, eftersom den inte kan avskaffas snabbare än vi ställer om till alternativa och klimatneutrala energikällor. Ung Vänster har en kritisk grundsyn på kärnkraft, samtidigt ser vi att det är klimatförändringarna som definierar vår tid. I den här historiska situationen sätter vi uppgiften att fasa ut de fossila bränslena först. Det innebär att kärnkraften måste finnas kvar under överskådlig tid, eftersom den inte kan avskaffas snabbare än vi ställer om till alternativa och klimatneutrala energikällor.

Energieffektivisering

För att en hållbar energiproduktion idag ska vara möjlig krävs en omfattande energieffektivisering. Det handlar om att använda den energi vi redan har på ett bättre och mer effektivt sätt. I Sverige står industrin för drygt en tredjedel av den slutgiltiga energianvändningen. En orsak är att vi har mycket tung industri som kräver energiintensiva processer. Den mesta energin används inom massa- och pappersindustrin, men också järn- och stålindustrin samt kemiindustrin är särskilt energiintensiva branscher. På grund av att ståltillverkning idag kräver teknik som bygger på fossila bränslen är stålverken det huvudsakliga skälet till att Sverige fortfarande är kolberoende. Att minska industrins energianvändning är därför särskilt viktigt. Även om en effektivisering ofta visar sig vara ekonomiskt lönsam kan vi inte sätta vår tilltro till att företag väljer att ställa om av rent marknadsekonomiska skäl, det kräver politiska beslut.

Ett annat område där vi har möjlighet till stora energieffektiviseringar är bostadssektorn. Många av de hus som byggdes under miljonprogramsåren i mitten av 1900-talet börjar nu bli gamla och läcker dessutom stora mängder energi. Genom att renovera och energieffektivisera husen kan vi minska energibehovet stort. Det gäller dock att sådan renovering görs med hänsyn till att hyresgästerna ska ha råd att bo kvar även efter upprustningen. 31 Ung Vänster vill att det inrättas en nationell målsättning om energieffektivisering och att Sveriges energiförbrukning ska halveras fram till senast 2030.

Jord- och skogsbruk

Det svenska jordbruket sysselsätter idag nästan 175 000 svenskar på heltid eller deltid. Det är en betydande del för många människors inkomst, antingen genom att man själv är jordbrukare eller att man sysselsätts i någon av jordbrukets binärningar. En stor del av jordbruket består av livsmedelsproduktion. Samtidigt som jordbruket försörjer en stor andel människor är livsmedelsproduktionen en av Sveriges stora utsläppsbovar som står för 18% av Sveriges utsläpp. Ett hållbart jordbruk är därför livsviktigt både för klimatet men också för att arbetstillfällena ska kunna behållas, allra främst på landsbygden Svensk köttkonsumtion skjuter i höjden och den storskaliga djuruppfödningen är den delen av livsmedelsproduktionen som är mest

resurskrävande och har störst påverkan på klimatet. Det är ett faktum att köttkonsumtionen måste minska för motverka den klimatpåverkan som det har. Vegetarisk mat borde därför vara lättillgänglig och billig och i större utsträckning serveras i offentlig sektor. Ungefär hälften av köttet som konsumeras i Sverige är producerat i Sverige medan den andra hälften produceras utomlands och långa transportsträckor är vardag för marknaden. För att minska köttkonsumtionen ska vi i första led verka för att begränsa köttproduktionen och -industrin genom hårda regleringar och minskad import. Det svenska jordbruket är viktigt för Sverige och har också stora möjligheter för att gå i bräschen för en hållbar utveckling. För att det ska vara möjligt krävs det att mer mat produceras, förädlas och konsumeras lokalt. Hållbart jordbruk ska premieras och för att lyckas med det kan den offentliga sektorn ta en nyckelposition. Det ska vara en självklarhet att skolmat, sjukhusmat osv ska vara hållbart och nära producerat. Genom att förändra upphandlingen av livsmedel stärker vi det svenska jordbruket samtidigt som vi tar stora steg mot att hantera klimatkrisen. I övrigt behöver det nationella självbestämmandet över jordbruket bli större. Idag har starka aktörer som EU en stor bestämmanderätt över svenskt jordbruk och det gör att progressiva mål riskerar att förhindras. Skogsbruket är en annan viktig näring för Sverige, inte minst med tanke på att mer än halva landytan är täckt av skog. Skogen har flera viktiga funktioner varav en är att binda kol till marken. Det innebär att en för stor avverkning riskerar att ge koldioxidutsläpp som inte går att ta tillbaka. Det bästa sättet att använda skogen inom industrin är genom sådant som binder koldioxid under en längre tid, t.ex. bioplaster eller bostadsbyggande. Sverige är ett av de länder i världen som har störst andel privatägd skog och det är ett fåtal stora företag som dominerar. För att bättre kunna ta tillvara skogens resurser behöver en större andel skog ägas offentligt. Parallellt med en sådan demokratisering av skogen måste möjligheterna till effektiva områdesskydd samt vikten att bevara urskog utvecklas – både i lagen och praktiskt. Även det privata skogsbruket måste tvingas agera ekologiskt hållbart.

Idag satsar många delar av Sverige på biomassa. Det kan ha en positiv effekt på klimatet då restprodukter från skogsindustrin tas om hand och används energieffektivt. Samtidigt måste användandet av biomassa ställas i relation till de dåliga effekter en för stor produktion kan medföra. Det är en begränsad resurs som bara till en viss nivå kan utgöra ett klimatvänligt sätt kan ersätta fossilt bränsle. I och med att Sveriges skogsindustri är stor finns däremot möjlighet att ta ett större ansvar för produktionen av biomassa och därav också öka den svenska exporten.

Gemensamt ägande för gemensam nytta

Kampen mot klimatförändringarna och för en hållbar klimatpolitik är en ödesfråga för vår tid. Temperaturhöjningar, extrema väder och klimatrelaterade konflikter påverkar och förändrar livet för miljontals människor redan idag. Klimatkrisen är uppkommen ur det kapitalistiska systemet och det finns en tydlig intresse motsättning mellan kapitalets kortsiktiga vinstintressen och arbetarklassens behov av en hållbar klimatpolitik. Kampen för ett hållbart klimat är därför också kampen för ett jämlikt samhälle. Ung Vänster är en del av den globala klimatrörelsen. Vill se ett socialistiskt och feministiskt samhälle där klimatet går före företagets vinstjakt. Det är dags att byta system, inte klimat.